

مدیریت شهری در شهر یاسوج با تأکید بر حقوق شهروندی

محمد رحیمی^۱، فرشاد ترکی^۲

^۱ استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه شهید باهنر کرمان- ایران

^۲ کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه پیام نور یزد- ایران

چکیده

امروزه، مدیریت شهری در جهان تحول اساسی یافته است و شهرها برای آن مدیریت می شوند تا بتوانند رفاه و آسایش ساکنان خود را تأمین سازند مدیریت شهری فرایندی از مسئولیت ها اقدامات مرتبط شامل سیاست گذاری، برنامه ریزی، سازمان دهی، اجرا، نظارت و کنترل است که برای نیل به اهداف عملیاتی خاص در سطح جوامع شهری تنظیم شده است. در این پژوهش هدف اصلی و آرمانی این تحقیق بررسی مدیریت شهری در و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان شهر یاسوج می باشد. این پژوهش از نوع مطالعات تحلیلی- توصیفی و از نوع پیمایشی است. روش گردآوری اطلاعات، روش کتابخانه ای و میدانی (پرسشنامه) است. برای تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیات پژوهش از نرم افزار SPSS استفاده شده است در نهایت یافته ها تحقیق نشان داد که ارتباط معناداری بین مدیریت شهری و توسعه و ارتقا حقوق شهروندی وجود دارد که نتایج تحقیق نشاندهنده ابراز رضایت شهروندان از مدیریت شهری و آرایه خدمات شهری می باشد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت شهری، حقوق شهروندی، توسعه شهری، شهر یاسوج

۱- مقدمه

سیستم مدیریت شهری اصولاً به عنوان یک سطح و رده فضایی مدیریت محلی برای اداره همه امور یک شهر به عنوان یک واحد فضایی مطرح است (کازمیان و سعیدی رضوانی، ۱۳۸۱). مدیریت شهری در آینده به طور اعم و در قرن ۲۱ به طور اخص دچار نوعی چالش خواهد بود، چالشی که خود تابعی از تغییر و تحولات فناورانه، جمعیتی، اقتصادی، سیاسی و بین‌المللی محسوب می‌شود (صالحی، ۱۳۸۱: ۱۳۷). مهم‌ترین هدف مدیریت شهری را می‌توان ارتقاء شرایط کار و زندگی جمعیت، در قالب اقشار و گروه‌های مختلف اجتماعی و اقتصادی و حفاظت از حقوق شهروندان و تشویق به توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار دانست (سعید نیا، ۱۳۷۹: ۴۶). این‌ها همه ضرورت تغییر ساختار نظام حاکم موجود در مدیریت شهری را به سوی الگوهای مدیریت مشارکتی و حکمروایی شهری در راستای بهبود عملکرد ساختار نظام مدیریتی شهری را بیش از پیش نمایان می‌کند. شهر یاسوج، شهری با سابقه در مدیریت شهری است که تبلور نمادهای شهری در آن به پهلوی دوم می‌رسد. با توجه به اینکه مدیریت شهرهای ایران در سطح پایینی است به نظر می‌رسد که شهر یاسوج نیز از این قاعده مستثنی نیست و نیازمند سیستم مدیریتی جدید و پویاتری است تا بتواند میزان اثرگذاری خود را در شهر افزایش دهد. در این مقاله سعی شده است. در این مقاله سعی شده است، شاخص‌های مهم حقوق شهروندی را که حال جایگاه آن در توسعه و مدیریت شهری مورد تأیید همگان قرار گرفته است (تا جایی که بعضیها آن را تنها راه توسعه به شمار می‌آورند) را مورد مطالعه قرار دهیم و با استفاده معرف‌سازی از مؤلفه‌های حقوق شهروندی، میزان تأثیرگذاری مدیریت شهر یاسوج را در ارتقا حقوق شهروندی، بررسی کنیم.

۲- ادبیات تحقیق

روشن است که مشخصات و ساختار نهادهای قانونی اداره‌کننده شهر از کشوری به کشور دیگر تفاوت دارد و هر جامعه‌ای با توجه به ساختار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی خود تعریف یا تلقی خاصی از مدیریت شهری دارد. مدیریت شهری به تمامی نهادها، سازمان‌ها و افرادی گفته می‌شود که به صورت رسمی یا غیررسمی در فرآیند مدیریت شهر اثرگذار هستند. پس مدیریت شهری فقط شهرداری و شورای شهر نمی‌باشد و هر عنصری که به شکلی در فرآیند مدیریتی شهر اثری دارد در این حیطه قرار دارد. مدیریت: "کارکردن با افراد و گروه‌ها برای رسیدن به مقاصد سازمان" (هوس و ایچ بلانچارد، ۱۳۷۲: ۲۸). مدیریت شهری: عبارت است از اداره امور شهر به منظور ارتقاء مدیریت پایدار و همچنین یک سازمان گسترده‌ای متشکل از عناصر و اجزای رسمی و غیر رسمی موثر و ذی ربط در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی حیات شهر با هدف اداره، کنترل و هدایت توسعه همه جانبه و پایدار شهر مورد نظر (رضویان، ۱۳۷۵: ۱۲).

۲-۱- حقوق شهروندی^۱

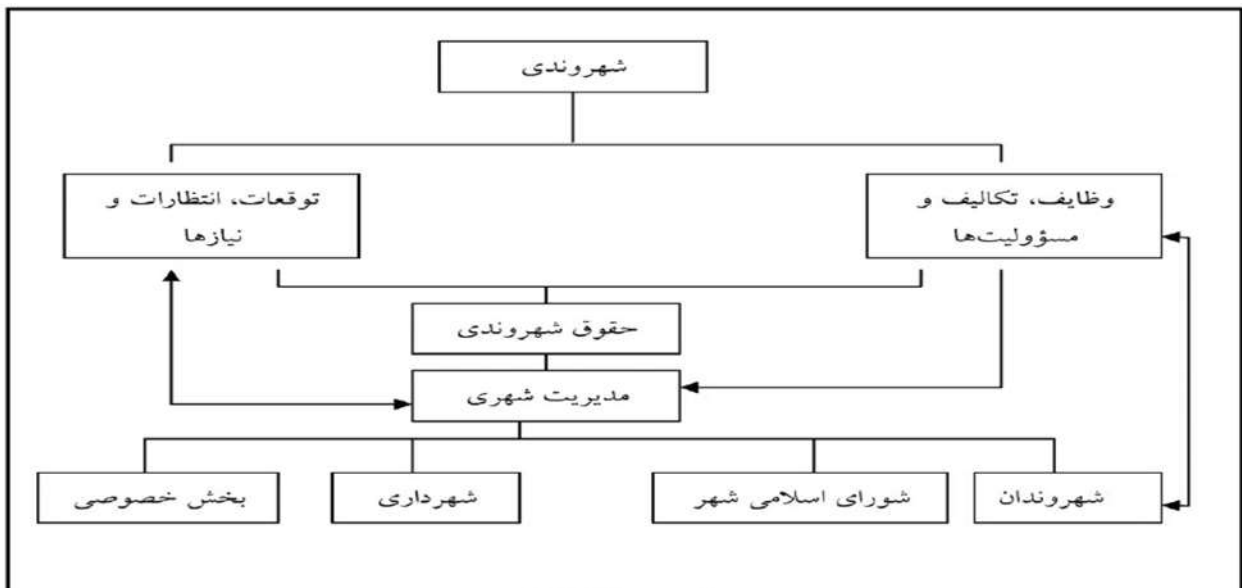
به نظر می‌رسد، نخستین پاسخی که از یک حقوقدان در مورد تعریف حقوق شهروندی^۲ می‌شنویم، چنین مضمونی را در بر گیرد: حقوق شهری، شاخه‌ای از حقوق عمومی و تنظیم‌کننده روابط شهروندان و مدیران شهری است. در تعریفی خاص‌تر، شاید اصطلاح مزبور را به مجموعه قوانین و مقرراتی اطلاق کنند که روابط شهروندان با ادارات شهر و نهادهای ذی‌مدخل در امر محلی و شهری را تنظیم نموده و حقوق و تکالیف ناظر بر شوراها، شهرداری‌ها و سایر ادارات شهری را تبیین می‌کند. یا به عبارتی حقوق شهری، مجموعه قوانین، قواعد و مقرراتی است که روابط شهروندان با ادارات شهر و نهادهای ذی‌مدخل در امر محلی و شهری را تنظیم نموده و حقوق تکالیف ناظر بر شوراها، شهرداری‌ها و سایر ادارات شهری را تبیین می‌کند (کامیار، ۱۳۸۷: ۲۱-۲۲). اما پس از اندکی تأمل چنین می‌نماید که اصطلاح حقوق شهری بیشتر ناظر به حقوق در معنای اعم خود یعنی (Rights) است و این اصطلاح را باید تحت عناوینی چون (Right to the City یا Urban Rights) مورد شناسایی،

1 Citizenship rights

2 Urban law

بررسی و مطالعه قرار داد. آنگاه، بخشی از این حقوق که ناظر به ضمانت اجرایی و اتوریته آن است، زیر عنوان قوانین، مقررات و ضوابط شهری یا همان (Urban Law) قرار می گیرد که باز قسمتی از آن نیز در حوزه حقوق شهرداری یا (Municipal Law) می باشد. پس حقوق شهری از آنجا که شاخه تنومندی از حقوق عمومی است، با حقوق به معنای عام آن سر و کار دارد و حقوق به مثابه قوانین و مقررات را تنها برای ضمانت اجرایی به خدمت می گیرد (سایت کردکوی، خرداد ۱۳۸۸). به سخن دیگر حقوق شهری عبارتست از مجموعه قوانین و مقررات ناظر بر اجرای نظامات شهری و منطقه ای جهت تامین نیازمندیهای مشترک محلی از طریق ایجاد اداره و موسسات عمومی (پایگاه اطلاع رسانی معماری و شهرسازی ایران، خرداد ۱۳۸۸) حقوق شهری که موضوع آن روابط مردم شهر با شهرداری، حقوق و تکالیف آنها در برابر یکدیگر و اصول و هدفها و وظایف و روش انجام آنها و همچنین نحوه اداره امور شهر و کیفیت نظارت شهرداری بر رشد موزون و هماهنگ شهر است را می توان به عنوان یکی از شاخه های منشعب از حقوق اداری و جزء زیر مجموعه حقوق داخلی محسوب نمود. رشته حقوقی جدیدی است که در دسته بندیهای کلاسیک، رشته های حقوقی پیش بینی نشده است. در مقابل این تقسیم بندی کلاسیک، امروزه با توجه به کاربرد قواعد حقوقی، تقسیم بندی دیگری مطرح شده است، حقوق شهری در این دسته بندی کلاسیک قابل شناسایی است. این دسته بندی به موازات دسته بندی کلاسیک می باشد.

شکل ۱. ارتباط مدیریت شهری، شهروندی و حقوق شهروندی

مأخذ: (صرافی و عبدالهی، ۱۳۸۷: ۱۳۰)

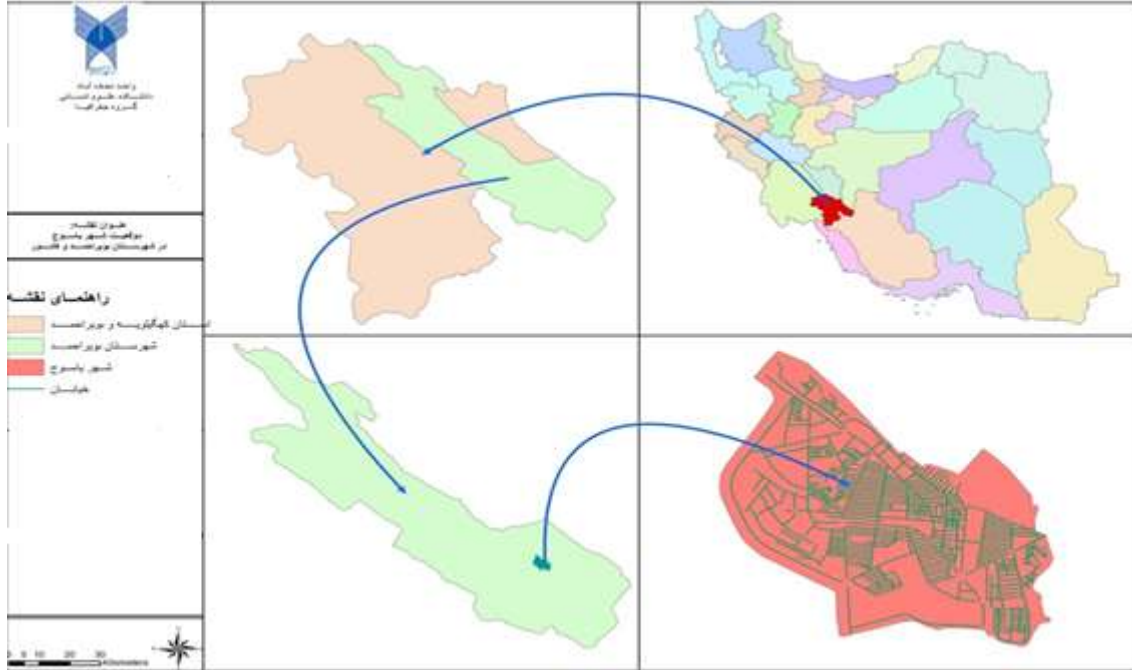
۳- روش تحقیق

این پژوهش از نوع مطالعات تحلیلی- توصیفی واز نوع پیمایشی است. جامعه ی آماری پژوهش تمام افراد ساکن در این شهر می باشد به دلیل حجم زیاد جامعه ی آماری (۲۰۰) نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند ومورد مطالعه قرار گرفتند. روش گردآوری اطلاعات، روش کتابخانه ای ومیدانی (پرسشنامه) است. برای تجزیه وتحلیل داده ها وآزمون فرضیات پژوهش از نرم افزار SPSS استفاده شده است.

۴- موقعیت محدوده مورد مطالعه

شهر یاسوج از نظر تقسیمات سیاسی کشور مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد و مرکز شهر بویراحمد، در بخش مرکزی، دهستان سررود شمالی و از نظر طبیعی بین رودخانه های بشار در جنوب و مهربان در غرب و کوه های دنا در شمال و شرق محصور شده است (مهندسین مشاور همسو، ۱۳۸۰، ۳۸).

شکل ۲. موقعیت محدوده مورد مطالعه

۴-۲- ابزار

به منظور تحلیل آمارها و داده های آماری، از نرم افزار spss و Excel استفاده می شود. در این تحقیق برای جمع آوری داده های لازم از پرسش نامه محقق ساخته بهره گرفته شده است. شایان ذکر است که در پرسش نامه از طیف پنج عاملی لیکرت استفاده شده است. پرسش نامه استفاده شده دارای دو بخش می باشد.

۴-۳- روش برآورد حجم نمونه

همواره یکی از مشکلات پژوهشگران در ابتدای تحقیق این است که از جامعه تحت مطالعه چند نمونه انتخاب کنند تا نتایج بدست آمده را بتوان با اطمینان بالایی به عموم جامعه نسبت داد. از طرفی حجم نمونه مناسب از نظر تامین دقت نتایج و صرفه جویی در وقت و هزینه نیز اهمیت دارد. بزرگ بودن نمونه باعث هزینه و وقت زیاد و کوچک بودن آن موجب عدم دقت کافی در برآوردها می شود. روش های متفاوتی بر اساس ملاحظات آماری برای برآورد حجم نمونه وجود دارد. در تعیین حجم نمونه، عواملی مثل واریانس، سطح اطمینان، حجم جامعه و توزیع جامعه، موثرند. با توجه به اینکه تعداد زیادی خانه، بدون سکونت بوده و عدم اجازه و نبود وقت برای سرشماری جمعیت ساکن در محل و همچنین، چون حجم جامعه مشخص نیست و اطلاعی از واریانس جامعه در دسترس نیست، از فرمول زیر برای محاسبه ی تعداد حجم نمونه، استفاده شده است.

$$n = \frac{(z_{1-\frac{\alpha}{2}})^2 \times \sigma^2}{d^2} \quad z_{1-\frac{\alpha}{2}} = 1/96$$

سطح اطمینان و دقت توسط محقق تعیین می‌شود؛ اما به طور معمول، واریانس داده‌ها از قبل مشخص نیست که می‌توان با استفاده از روش‌های زیر واریانس را معین کرد:

۱. از اطلاعات به دست آمده در مطالعات قبلی استفاده کرد.

۲. بر اساس یک نمونه گیری اولیه (پیش‌آزمون) واریانس را برآورد کرد.

۳. گاهی در پرسشنامه‌ها که پاسخ‌ها کمی هستند و از کمترین و بیشترین مقادیر آنها اطلاع داریم، می‌توان واریانس را از رابطه زیر محاسبه کرد:

در مورد طیف پنج گزینه‌ای لیکرت، اگر ماهیت متغیر به گونه‌ای باشد که مجاز باشیم پاسخ‌ها را کمی در نظر بگیریم، واریانس را به صورت زیر به دست می‌آوریم:

اکنون با جاگذاری اطلاعات در فرمول، حجم جامعه نمونه، محاسبه می‌گردد.

$$N = \frac{(1.96)^2 * (0.117)^2}{(0.01)^2} = 50$$

که با محاسبه‌ی تعداد پرسشنامه‌های بازگشته نشده، تعداد ۶۰ پرسشنامه توزیع و ۵۰ پرسشنامه، بازگشته شد و محاسبات و تحلیل‌ها، با وارد کردن اطلاعات پرسشنامه‌ها در نرم افزار SPSS، انجام شد که نتیجه آنها، به صورت جدول و نمودار، در ادامه، آورده شده است

۵- یافته‌های تحقیق

جدول ۱. ساختار جنسی پاسخگویان

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	مرد	32	57.1	64.0	64.0
	زن	18	32.1	36.0	100.0
	جمع	50	89.3	100.0	

ارزیابی وضعیت تحصیلی پاسخگویان در ۵ گروه زیر دیپلم، دیپلم، فوق دیپلم، لیسانس، فوق لیسانس و بالاتر صورت گرفته است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که از تعداد کل پاسخگویان ۸.۹ درصد زیر دیپلم، ۱۴.۳ درصد دارای دیپلم، ۲۰ درصد فوق دیپلم، ۴۴ درصد لیسانس و ۱۰ درصد فوق لیسانس بودند.

جدول ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تحصیلی

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	زیر دیپلم	5	8.9	10.0	10.0
	دیپلم	8	14.3	16.0	26.0
	دیپلم فوق	10	17.9	20.0	46.0
	لیسانس	22	39.3	44.0	90.0
	وبالاتر لیسانس فوق	5	8.9	10.0	100.0

جدول ۳. میزان ارائه خدمات از لحاظ کیفیت و کمیت و نادیده گرفتن منافع شخصی

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم خیلی	4	7.1	8.0	8.0
کم	16	28.6	32.0	40.0
متوسط	13	23.2	26.0	66.0
زیاد	7	12.5	14.0	80.0
زیاد خیلی	10	17.9	20.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

همان طور که در جدول بالا مشاهده می شود از مجموع پاسخگویان در حجم نمونه از جامعه آماری تعداد ۴ نفر (۷.۱) گزینه ی خیلی کم، ۱۶ نفر (۲۸.۶) گزینه ی کم، ۱۳ نفر (۲۳.۲) گزینه ی متوسط، ۷ نفر (۱۲.۵) گزینه ی زیاد، ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

جدول ۴. میزان رضایت واحدهای شهرداری

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم خیلی	6	10.7	12.0	12.0
کم	10	17.9	20.0	32.0
متوسط	21	37.5	42.0	74.0
زیاد	6	10.7	12.0	86.0
زیاد خیلی	7	12.5	14.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

همان طور که در جدول بالا مشاهده می شود از مجموع پاسخگویان در حجم نمونه از جامعه آماری تعداد ۶ نفر (۱۰.۷) گزینه ی خیلی کم، ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی کم، ۲۱ نفر (۳۷.۵) گزینه ی متوسط، ۶ نفر (۱۰.۷) گزینه ی زیاد، ۷ نفر (۱۲.۵) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

جدول ۵. حقوق ضایع شده شما در واحدهای شهرداری

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم خیلی	10	20.0	20.0	20.0
کم	19	38.0	38.0	58.0
متوسط	8	16.0	16.0	74.0
زیاد	5	10.0	10.0	84.0
زیاد خیلی	8	16.0	16.0	100.0
جمع	50	100.0	100.0	

داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

از مجموع پاسخگویان در حجم نمونه از جامعه آ ماری تعداد ۵ نفر (۸.۹) گزینه ی خیلی کم، ۱۳ نفر (۲۳.۲) گزینه ی کم، ۱۴ نفر (۲۵) گزینه ی متوسط، ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی زیاد، ۸ نفر (۱۴.۳) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

جدول ۶. میزان تقسیم بندی عادلانه امکانات

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم خیلی	10	17.9	20.0	20.0
کم	11	19.6	22.0	42.0
متوسط	10	17.9	20.0	62.0
زیاد	11	19.6	22.0	84.0
زیاد خیلی	8	14.3	16.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	جمع کل	100.0		

مجموع پاسخگویان در حجم نمونه از جامعه آ ماری تعداد ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی خیلی کم، ۱۱ نفر (۱۹.۶) گزینه ی کم، ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی متوسط، ۱۱ نفر (۱۹.۶) گزینه ی زیاد، ۸ نفر (۱۴.۳) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

جدول ۷. تأثیر سطح علمی و تحصیلات مدیران بر کیفیت مدیریت شهری

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم خیلی	6	10.7	12.0	12.0
کم	14	25.0	28.0	40.0
متوسط	15	26.8	30.0	70.0
زیاد	6	10.7	12.0	82.0
زیاد خیلی	9	16.1	18.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

همان طور که در جدول بالا مشاهده می شود از مجموع پاسخگویان در حجم نمونه از جامعه آ ماری تعداد ۶ نفر (۱۰.۷) گزینه ی خیلی کم، ۱۴ نفر (۲۵) گزینه ی کم، ۱۵ نفر (۲۶.۸) گزینه ی متوسط، ۶ نفر (۱۰.۷) گزینه ی زیاد، ۹ نفر (۱۶.۱) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

جدول ۸. نقش شورای شهر و ارتباط آن با مدیران شهری در مدیریت شهری

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid کم خیلی	9	16.1	18.0	18.0

کم	10	17.9	20.0	38.0
متوسط	17	30.4	34.0	72.0
زیاد	10	17.9	20.0	92.0
زیاد خیلی	4	7.1	8.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

همان طور که در جدول بالا مشاهده می شود از مجموع پاسخگویان در حجم نمونه از جامعه آماری تعداد ۹ نفر (۱۶.۱) گزینه ی خیلی کم، ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی کم، ۱۷ نفر (۳۰.۴) گزینه ی متوسط، ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی زیاد، ۴ نفر (۷.۱) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

جدول ۹. میزان تأثیر سیستم پیشنهادات و انتقادات بر احقاق حقوق شهروندان

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid کم خیلی	7	12.5	14.0	14.0
کم	12	21.4	24.0	38.0
متوسط	13	23.2	26.0	64.0
زیاد	11	19.6	22.0	86.0
زیاد خیلی	7	12.5	14.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

با توجه به جدول بالا مشاهده میشود از مجموع پاسخگویان در حجم نمونه از جامعه آماری تعداد ۷ نفر (۱۲.۵) گزینه ی خیلی کم، ۱۲ نفر (۲۱.۴) گزینه ی کم، ۱۳ نفر (۲۳.۲) گزینه ی متوسط، ۱۱ نفر (۱۹.۶) گزینه ی زیاد، ۷ نفر (۱۲.۵) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

جدول ۱۰. میزان اعتماد مدیران به نظرات و پیشنهادات ارائه شده

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid کم خیلی	7	12.5	14.0	14.0
کم	10	17.9	20.0	34.0
متوسط	22	39.3	44.0	78.0
زیاد	7	12.5	14.0	92.0
زیاد خیلی	4	7.1	8.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	

داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

از مجموع پا سخگویان در حجم نمونه از جامعه آماری تعداد ۷ نفر (۱۲.۵) گزینه ی خیلی کم، ۱۰ نفر (۱۷.۹) گزینه ی کم، ۲۲ نفر (۳۹.۳) گزینه ی متوسط، ۷ نفر (۱۲.۵) گزینه ی زیاد، ۴ نفر (۷.۱) گزینه ی خیلی زیاد را انتخاب نموده اند.

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid کم خیلی	6	12.0	12.0	12.0
کم	5	10.0	10.0	22.0
متوسط	13	26.0	26.0	48.0
زیاد	15	30.0	30.0	78.0
زیاد خیلی	11	22.0	22.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

جدول ۱۱. میزان مشارکت مردمی در ارائه و پیشنهاد طرح ها

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid خیلی کم	9	16.1	18.0	18.0
کم	9	16.1	18.0	36.0
متوسط	12	21.4	24.0	60.0
زیاد	10	17.9	20.0	80.0
خیلی زیاد	10	17.9	20.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

جدول ۱۲. میزان بکارگیری منابع انسانی در اجرا و تحقق طرح های شهری

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid کم خیلی	16	28.6	32.0	32.0
کم	9	16.1	18.0	50.0
متوسط	12	21.4	24.0	74.0

زیاد	7	12.5	14.0	88.0
زیاد خیلی	5	8.9	10.0	98.0
31.00	1	1.8	2.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

جدول ۱۳. تأثیر نوع ساختار مدیریتی شهرداری در ارائه خدمات بهینه

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم خیلی	9	16.1	18.0	18.0
کم	6	10.7	12.0	30.0
متوسط	13	23.2	26.0	56.0
زیاد	13	23.2	26.0	82.0
زیاد خیلی	9	16.1	18.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع کل	56	100.0		

جدول ۱۴. جایگاه نقش و میزان تأثیر ساختار مدیریتی در پاسخگویی به نیاز شهروندان

	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم خیلی	10	17.9	20.0	20.0
کم	14	25.0	28.0	48.0
متوسط	13	23.2	26.0	74.0
زیاد	7	12.5	14.0	88.0
زیاد خیلی	6	10.7	12.0	100.0
جمع	50	89.3	100.0	
داده های از دست رفته	6	10.7		
جمع	56	100.0		

۶- بحث و نتیجه گیری

به منظور بررسی نقش مدیریت شهری با تأکید بر حقوق شهروندان شهر یاسوج که بر اساس شاخص های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و هنری انجام گرفته است یافته های زیر بدست آمده است:

طبق یافته های آمار توصیفی و همچنین نتایج حاصل از تحلیل داده ها که با آزمون پیرسون انجام شده است، بین سیستم مدیریت شهری و اداره همه امور شهر یاسوج به عنوان یک واحد فضایی، بین مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان شهر یاسوج، بین نوآوری و تاثیر آن در امور مدیریت شهری یاسوج و همچنین بین مشارکت های مردمی و نقش آن در توسعه مدیریت شهری یاسوج رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

همچنین مؤلفه های حاصل از پرسشنامه نشان داده است که:

فرضیه اول: بین مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان شهر یاسوج رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

H1: به نظر می رسد بین مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان شهر یاسوج رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

H0: به نظر می رسد بین مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان شهر یاسوج رابطه مثبت و معنی داری وجود ندارد.

برای بررسی رابطه بین مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان شهر یاسوج از آزمون پیرسون استفاده شده است. از آنجا که سطح معناداری محاسبه شده ($\text{Sig} = 0.00$) از سطح معنی داری مورد نظر ($\alpha = 0.05$) کمتر است این فرضیه تأیید می شود؛ یعنی بین مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان شهر یاسوج رابطه وجود دارد. همچنین با توجه به جدول آمار توصیفی ۴-۱-۶ میزان رضایت از شهرداری به طور متوسط ۶۸ درصد می باشد و همچنین جدول ۴-۱-۷ میزان حقوق ضایع شده از دیدگاه آزمودنی ها به طور میانگین ۳۰ درصد بوده که نشان دهنده این است که بین مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان رابطه مثبت وجود دارد.

ایجاد خود مختاری با تعیین حدود	همگانی شدن اطلاعات	
۰.۲۲۰	۰.۱۶۹	ضریب همبستگی
۰.۰۰۵	۰.۰۲۹	سطح معناداری

فرضیه دوم بین سیستم مدیریت شهری و اداره همه امور شهر یاسوج به عنوان یک واحد فضایی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

H1: به نظر می رسد بین سیستم مدیریت شهری و اداره همه امور شهر یاسوج به عنوان یک واحد فضایی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

H0: به نظر می رسد بین سیستم مدیریت شهری و اداره همه امور شهر یاسوج به عنوان یک واحد فضایی، رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد.

با توجه به تجزیه و تحلیل داده ها مشخص شد که آماره ی پیرسون برای آزمون ارتباط دو متغیر ۰/۳۲۴ و چون sig مقدار (معنی داری) برابر با ۰/۰۰۰ شده که از سطح معناداری مورد نظر که برابر با $\alpha = 0.05$ کوچکتر است. لذا فرضیه تایید می شود به عبارتی دیگر بین سیستم مدیریت شهری و اداره همه امور شهر یاسوج به عنوان یک واحد فضایی رابطه وجود دارد.

مدیریت شهری و حقوق شهروندی	مدیریت شهری و اداره همه امور شهر	
۰.۱۶۹	۰.۲۲۰	ضریب همبستگی

۰.۰۰۵	۰.۰۲۹	سطح معناداری
-------	-------	--------------

مدیریت شهری می تواند با آموزش حقوق شهروندی و تشویق شهروندان به پیگیری حقوق خویش، اتخاذ رویکرد شهروند مداری و ایجاد فضای گفتگو میان شهروندان و مدیران شهری، اصلاح نظام اداری و مراعات حقوق شهروندی، جامعیت و عدم تبعیض میان شهروندان، حاکمیت قانون، مسئولیت پذیری در قبال شهروندان، کارآیی و اثر بخشی، شفافیت و پاسخگویی در جهت ارتقاء حقوق شهروندان نقش آفرینی کند. کمبود های زیر بنایی، چهارچوب های تنظیم کننده نا متناسب، ضعف شهرداری ها و خدمات مالی ناکافی می باشند. مساله کلیدی و چالش اصلی مدیریت شهری این است که چگونه بهره وری را بالا ببریم و در عین حال بطور مستقیم فقر فزاینده شهری را مرتفع نموده و عدالت را بهبود بخشیم. نظام مدیریت شهری یاسوج با یک چالش و خلل در زمینه استفاده از مشارکت مردمی در مدیریت شهری رودررو است؛ بنابراین شیوه تدوین نظام های مشارکتی بستگی به نظام های سیاسی و حکومتی اداره امور کشور دارد. اگر در جامعه ای شهروندی را به عنوان یک واقعیت و پدیده اجتماعی بدانیم آن گاه موقعیت شهروند بر یک حس عضویت داشتن در یک جامعه ی گسترده برای مشارکت جدی و فعالانه در حوزه های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی دلالت دارد. این موقعیت و اعتماد به نظرات مردم در اداره امور شهر نه تنها باعث مدیریت مطلوب و اداره مردمی شهری می شود بلکه به شهروندان نیز استقلال فردی را ارزانی می دارد به نظر می رسد شورایاری های محلی و شورای اسلامی شهر و شهرداری یاسوج می توانند با تشکیل گروه ها و انجمن های تخصصی در این سازمان ها و مشارکت داوطلبانه متخصصان و شهروندان، موجبات ارتقاء و توسعه شهری را فراهم کنند و با توجه به نتایج حاصله چنان چه شهرداری شهر یاسوج و مجموعه مدیریت شهری، اطلاع رسانی و فرهنگ سازی به موقع نداشته باشند. روند اجرایی امور را از شهروندان پنهان کنند حاصل کار بدبینی و بی اعتمادی و عدم مشارکت پذیری شهروندان در امور می باشد. اگر در شهرداری شهر یاسوج در بیشتر طرح ها و برنامه ریزی های شهری نیت اصلی مدیران شهری عمدتاً تامین منافع مدیران برنامه ریزان و کارفرمایان نباشد که دامنه مشارکت تامین اعتبار مالی طرح ها و نگاه به مشارکت عموماً به عنوان ابزاری جهت مشروعیت بخشی به طرح هاست. نظر خواهی از شهروندان صورت نمی گیرد. حق اعتراض به طرح و نظارت شهروندان وجود ندارد و پشتوانه فکری غالب در بهترین حالت دیدگاه کارکردگرانه می باشد. به این ترتیب طرح های مشارکتی با توجه به معیار ها و ویژگی های اداره مردمی شهر در شهرداری شهر یاسوج وجود ندارد، بنابراین می توان نتیجه گرفت که شهرداری و مدیریت و برنامه ریزی شهری در شهر یاسوج که داعیه مشارکتی بودن دارد، به صورت عملی کاری نکرده است و هنوز با اولین مراحل مشارکت به معنای واقعی فاصله زیادی دارد

منابع

۱. استوکر، جری، «مشارکت مردمی در شوراها»، ترجمه احمد رنجبر، تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۳۸۱.
۲. اطهری، کمال و همکاران (۱۳۸۶)، حکمروایی شهری مبانی نظری و ضرورت شکل‌گیری آن در ایران، مجله جستارهای شهرسازی، سال ششم، شماره ۱۹، بهار.
۳. امیریار احمدی، محمود (۱۳۷۸). به سوی شهرسازی انسان‌گرا. تهران: شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
۴. امیراحمدی، هوشنگ، «برنامه‌ریزی منطقه‌ای در ایران»، خدمات فرهنگی رسا، چاپ اول، ۱۳۷۵.
۵. بحرینی، سیدحسین، «شهرسازی و توسعه پایدار»، فصلنامه رهیافت، شماره ۱۷، زمستان، ۱۳۷۶.
۶. بحرینی، سیدحسین، «شهر، شهرسازی و محیط زیست»، فصلنامه رهیافت، شماره ۱۷، زمستان ۱۳۷۶.
۷. برک‌پور، ناصر (۱۳۸۵)، حکمروایی شهری و نظام اداره شهرها در ایران، همایش مدیریت و برنامه‌ریزی شهری پورموتری، مولی، «پارادایم توسعه پایدار شهری و پایداری شهری»، ماهنامه آبادبوم، شماره ۶، اسفند ۱۳۸۵.
۸. ترابی، علی رضا (۱۳۸۳)، مدیریت پایدار شهری در گرو حکمرانی خوب، شهرداری‌ها، سال ششم شماره ۶۹، بهمن.
۱۰. تقوایی، علی اکبر و موسوی تاجدار (۱۳۸۸)، درآمدی بر حکمروایی خوب شهری در رویکرد تحلیل، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۳، بهار.
۱۱. ثابتی راد، عباس، «آموزش‌های شهروندی»، نشریه همشهری، ۲۵/۶/۸۵.
۱۲. جاذبه‌های طبیعی استان فارس (فارسی). اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان فارس. بایگانی شده از نسخه اصلی در ۰۵ مه ۲۰۱۲. بازبینی شده در ۱۴ مه ۲۰۰۹.
۱۳. چیمای، جی.شیر، نوآوری در امور مدیریت شهری (ترجمه: سید حسن شجاعی)، (بی تا)، جلد سوم، شماره ۶۸، ۱۳۷۵.
۱۴. حبیبی، سید محسن (۱۳۸۳). از شار تا شهر. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، چاپ پنجم.
۱۵. راد، فیروز، «جامعه‌شناسی توسعه فرهنگی» - (کندوکاوها و پنداشته‌های شریعی)، ۱۳۸۱.
۱۶. رضا زاده، مرضیه (۱۳۸۴). عوامل اجتماعی و تحول فرم فضای شهری. تهران: پایگاه اطلاع‌رسانی شهرسازی و معماری.
۱۷. رضایی، محمدرضا و شمشیری، مسلم (۱۳۹۱)، بررسی و ارزیابی جایگاه نظام حکمروایی خوب شهری در ساختار مدیریتی شهر شیراز، مشهد مقدس، چهارمین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری.
۱۸. رضویان، محمدتقی، «مدیریت عمران شهری»، تهران: انتشارات پیوند نو، ۱۳۸۱.
۱۹. سریزدی، مجید، «جلب مشارکت مردمی»، سازمان شهرداری‌های وزارت کشور، ۱۳۸۱.
۲۰. سعید نیا، احمد (۱۳۷۹)، مدیریت شهری، جلد یازدهم، سازمان شهرداری‌های کشور، تهران.
۲۱. شهرداری تهران، «گزارش کارگاه مشورتی مشارکت مردمی در ارزیابی فعالیت‌های شهرداری منطقه ۷»، تهران، ۱۳۷۷.
۲۲. شیعه، اسماعیل (۱۳۸۲)، لزوم تحول مدیریت شهری در ایران، مجله جغرافیا و توسعه، بهار و تابستان.
۲۳. صالحی، اسماعیل (۱۳۸۱)، اجلاس ۲۰۰۲ سران کشورها در ژوهانسبورگ و اهمیت آن در مدیریت شهری، مجله شهرداری‌ها، سال سوم شماره ۳۵.
۲۴. صرافی، مظفر، «مبانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای»، انتشارات میر، ۱۳۷۷.
۲۵. صرافی، مظفر و مجید عبداللهی (۱۳۸۷)، تحلیل مفهوم شهروندی و ارزیابی جایگاه آن در قوانین، مقررات و مدیریت شهری کشور، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۴۳، تهران.
۲۶. عبادی، رحیم، «یادگیری الکترونیکی (e-Learning)»، وزارت آموزش و پرورش، آفتاب مهر، ۱۳۸۳.
۲۷. فکوهی، ناصر (۱۳۸۳). انسان‌شناسی شهری. تهران: نشر نی چاپ دوم.
۲۸. کامیار، غلامرضا (۱۳۷۹). حقوق شهری و شهرسازی. مجمع علمی و فرهنگی مجد. چاپ سوم.
۲۹. نجاتی حسینی، سیدمحمود، «برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، مسائل نظری و چالش‌های تجربی»، مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور، ۱۳۸۱.

30. Arthur John Arberry. Shiraz; Persian city of saints and poets. illustrated. Original from the University of Michigan, University of Oklahoma Press ۱۹۶۰. . ۲-۳۱
31. Ahmed I. (۱۹۹۹), Governance and the international development community: making sense of the Bangladesh experience. Contemporary south Asia, Vol.۳, No. ۳, pp: -۳۹۵ .۳۰۹
32. Cameron, George G. Persepolis Treasury Tablets, University of Chicago Press, ۱۹۴۸, pp. .۱۱۵
33. Don Rubin. The World Encyclopedia of Contemporary Theatre: Asia/Pacific. Don Rubin. Illustrated. Taylor & Francis ۲۰۰۱. . ۲۰۰. ISBN ۰-۲۶۰-۸۷-۴۱۵-۰, ۰۹۷۸۰۴۱۵۲۶۰۸۷۹
34. Empirical Exploration into Global Determinants of Urban Performance. ۲۰۰۴. April .۲۹
35. Firuza Abdullaeva. «Jahān-Malik Shīrāzī». Poets and Poetry. Encyclopedia of Women & Islamic Cultures.
36. H. E. Winlock, Walter Hauser, Joseph M. Upton. The Persian Expedition. Vol. ۲۹, No. ۱۲, Part ۲. The Metropolitan Museum of Art ۱۹۳۴-۱۹۳۳. . ۲۲-۳
37. Johnston, W. Ronald. Minis, Jr. P. Henry. Toward Democratic Democratization: Approaches To Promoting Good Governance. Research Triangle Institute. .۱۹۹۳

Urban Management with an Emphasis on Citizenship Rights in Yasouj

Mohammad Rahimi¹, Farshad Torki²

1- Assistant Professor in Geography of urban planning in the shahid Bahonar university of kerman-Iran

2- MA in Geography of urban planning, Payame Noor university of Yazd-Iran

---

Abstract

Today, urban management in the development results, and cities for the run to the welfare of their residents provide their urban management process responsibilities related measures, including policy, planning, organization, implementation, monitoring and control This study is analytical and descriptive survey. For data collection, a library of athletics (questionnaire). To analyze the data and test hypotheses using SPSS software is used in the findings of the research showed that the relationship between urban management and development and promotion of civil rights that the results reflect the expressed consent of the citizens of urban management and urban services respectively.

Keywords: Urban Management, Citizenship Rights.
